

lipu tempo

>Hello! You're looking at *lipu tempo*, a magazine written in Toki Pona.
Maybe you're new and want to know more about this language. Great!
This page hopes to answer some of your questions.

What is Toki Pona?

Toki Pona is an elegant minimal language. It was created by the Canadian linguist Sonja Lang in 2001. It has only got 14 letters and about 130 words.

Why would I learn Toki Pona?

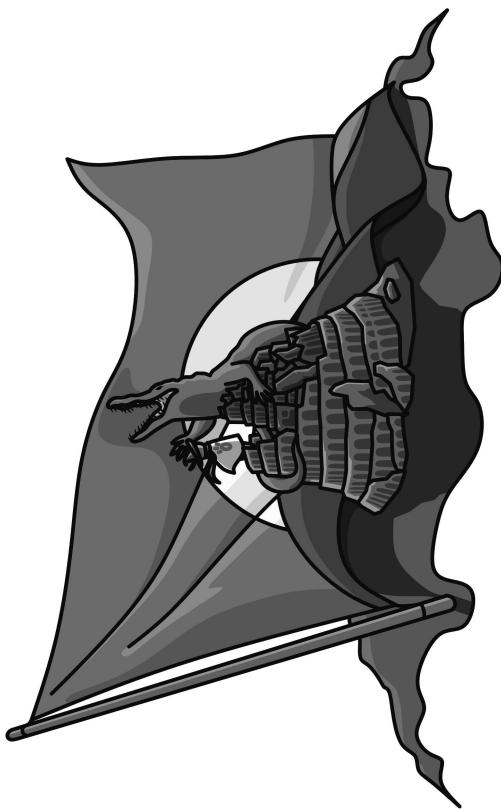
Despite how tiny the language is, it is still possible to describe any concept with it. This might fascinate you. Maybe you just want to take a break from the complex world we live in. Or perhaps you just want to talk to your friends without others knowing what you're saying.

How can I learn Toki Pona, and where can I use it?

There is the official book: *Toki Pona: The Language of Good* by Sonja Lang. It teaches how to use Toki Pona. Sonja made a *Toki Pona Dictionary* too. There are also several free online courses. You can find Toki Pona groups and learning resources on tokipona.org, the official website, as well as on our own website: liputempo.org.

Do you want to contribute?
That's great! You can join us on liputempo.org. We communicate in a Discord server.

sina wile pana anu ante e ijo pi
lipu ni la o lon nasin · nimi nasin
li lon pokta pi ijo ni la o lon ona ·
tawa ijo ali ante pi lipu ni la
o lon nasin CC BY-SA 4.0 .

nanpa kokosila

jan pali

jo

jan Alonola + jan Anki + kala Asi + oBekudo
+ LÁqmē + mun Luwa + kayNi^pwesant^t
vli^rsang^gesp^uvom^bngō^Pngag^tvlim^krayfsnaf
va^fga^f + ka Piku + Sabrina + jan Sawasu
+ Winco Pallisoma li tokī.

jan Alonola + Ektor + Goji + Tikkā Hauhio
+ nan0s7 + salaruā + soweli Sijenkata
+ jan Tumu + Vanege + Vortarulo + .ziren.
li alasa e palkala tokī.

jan Alonola + jan Ke Tami li sitelen.

jan Simo li sitelen e sitelen sinpin.

jan Kasape li sijelo e lipu.

jan Alipi + jan Alonola + jan Sonatan
li lawa e kulupu.

“tempo pini la jan ale lon ma ale
li kepeken e tokī sama. jan li wile
e suli e wawa sama jan sewi.
ni la jan li open pali e tomo suli.
tomo o suli sama sewi kon.

taso jan sewi li lukin e ijo ni
li toki e ni: jan li wile e suli li wile
e wawa li wile e sewi sama mi.
ni li like mute. jan ale o kepeken
e toki wan ala o kepeken e toki
mute sin!

Door das word du god la, all les
jan nun se sgapadh auf po
vsemu graun ale, li timata
spreken e rasnih tokples, maar
ne klia gut ake each ante...

— jan Sonatan

musi 3 vav^pshalt^bbop^trub^tkov^p
bel^psant^aptv^tlir^tsang^bes^p
sna^fdan^fvlim^pga^fvlim^p
ga^fvlim^pga^fpoint^fvlim^p
ga^fvlim^pga^fbom^psun^b
fisfsuf^bbuf^blep^pvlim^gaf
vlim^pga^f

5 zomaf mitok
kum rostela is wila

6 temu hoy panapludoli

7 la nu farlu lo plimi

9 Diwidom

Corpes ed Menses

9 titi tuki li ipula

10 qath «cheS Hol» mu'
lungaS mu'tay' chap?

11 Lá nujia já ké goa

12 Kacupa

13 òwo õvo uv òwò u

14 Dosiresi-Fadosimi

14 Letero al la nevo

lipu ni li tan kutipu
lipu tempo e.V.
kulupu ni li lon ma Aken.
ora li ion ma Tosi.
mi pana e lipu ni
lon tempo nampa 2025
lon suno nampa wan · a.a.

Kaj kian reputacion vi gäjnis, kiel “la plej facila lingvo”! Kia
respondaco sur viaj ūltroj, ĉu ne? Mi ne plendas, se vi prenas
tien rolon de mi. Sed mi scias, ke vere en via animo troviĝas riĉa,
esprimoplena idiomu.

Ĉu vi iam ajn konsideras ŝanĝi la karieron? Ne estas tro malfrue
por celi mondalan famon. Vi povus sendi homojn al la kosmo. Vi
povus krei religion. Vi povus politike kampanji. Vi povus servi kiel
sekreta komunikilo.

Nu, oni neniam scias, kiel la sorto iros. Foje mi volis fariĝi ĉies
dua lingvo. Aŭdace, ĉu ne? Mi kredis, ke per komuna lingvo, per
forigo de lingvaj bariloj, la homaro kunvenus en paco.

Mi lernis, ke pacon lingva konkero ne faras. Simple demandu
Arglalingvon.

Necesis por mi iom da tempo, sed miaj prioritatoj ŝanĝiĝis dum mi
pliagiĝas. Mi havas familion por prizorgi — grandan rondon
familian. Enfine, mi akiris ion ĉe pli belan ol mi celis. Mi ne havas
la mondon; la mondo havas min. Kaj nun, la mondo havas vin.

Sed vi ne bezonis tiom da tempo, kiom bezonis mi. Vi komprenis
de la komenco. Viaj ambicioj estas pli puraj. Simpleco estas kara
al vi. Vi atingis gradojn de neutraleco kaj inkluziveco, kiu(j) mi nur
revis. El pli diversa ŝtofo vi kudris mondan tapeton ĉe pli buntan.

Mi esperas, ke vi pardonus mian mankintan klerecon. Mi kondutis
tiel bone, kiel mi povis, maskiĝinte en la mezo de Eŭropo en epoko
antaŭ la Interretto!

Mi volas, ke niaj familioj amu unu la alian. Multaj parencoj ni
kunhavas. Ni estas pacemaj lingvoj — ni ne bezonas kvereli.

Ĉiuokaze tamen, daŭre sekvu vian propran vojon. Vi neniam
bezonis min. Rigardu, kian grandan potencon havas tiel
malgranda lingvo! Kiel mia patro foje diris al mi: “Eĉ guto
malgranda, konstante frapante, traboras la monton granitan.”

Esperante ĉian bonon al vi, salutas
via Onklo, Esperanto.

Dosiresi-Fadosimi

**tan jan Alonola
kepeken toki Solresol**

- La redo fasi resolsire re solsifa mimidomī, dofa faremi fa sifaremi, mire dosisola dōfdomi. Mírefare domifīla dofa mifami faredomi, soldo mírefeñia mífala mírefare lafamido, Sol, redo mīlasi, dore mīmi dosolfa fa domi mímisiñā.
- Sire dōremi faremi rēmiredo domīre mido dore, misiñē dofa do faremi lami re do lala

solsifa, fadofasol-dosiresi sifasi famisol fádfala, re dore refarefa lala dofadore mímifado rēmilaña.

Dore fasifa reredore rēmifala mido dofa, fare fádfosire, farésimi re dorémiresol, Dóredo lafamido lasi fásidosol famí dōremi, mimiddola doré mímisisiñā dosolfami fa dōdomido sifasi. **I**

**vav(p)shal(t)bop(t)rub(t)kow(p)bel(p)san(t)
ap(t)vliir(t)sang(b)es(p)u(t)yak(b)ngag(t)
vlim(p)kay(f)sna(f)dan(f)vlim(p)ga(f)
vlim(p)ga(f)vlim(p)ga(f)point(f)vlim(p)ga(f)
lep(p)vlim(p)ga(f)sum(b)fiſ(f)suff(p)buf(b)**

**tan jan kay(f)Ni(p)we(p)san(t)lap(t)vliir(t)sang(b)es(p)o
u(t)vom(b)ngog(p)ngag(t)vlim(p)kay(f)sna(f)vaf(f)ga(f)
kepeken toki kay(f)bop(t)
siteien li tan jan Ke Tami**

“lep^bfas^bbis^bpnu^tfig^bpsa^bvliir^tsang^bes^bvom^b
ngog^bd^bdat^bvlim^bgaf^bkay^bf^bdan^bvlim^bgaf^bfup^bbrur^bsin^b
los^bful^bmup^bga^b”

→ mel^bzhob^bfev^bfov^tsant^tfop^tvliir^tsang^bes^but^t
vom^bngog^be^bvlim^bclob^bfe^bll^tfeg^b, kay^bdan^b
tuw^tfob^bsant^tsan^ttap^tvliir^tsang^bes^but^tvom^bngog^b
ngog^bda^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^b
gaf^bvav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^blap^tvig^tsang^b
es^but^tvom^bafash^ttin^bvlim^bdan^bvlim^bgaf^bseb^b
kig^bflush^bbop^bpoc^bgaf^bfit^bsug^tlic^bif^bvliir^tsang^b
dan^biel^byan^bvom^bvlim^bgaf^bvap^bnag^tcish^tlus^b
mamp^bnat^tvliir^tsang^bdan^biel^byan^bvom^bvlim^b
gaf^b. vav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^bsant^tap^tvliir^t
sang^bes^but^tvom^ba^bvlim^bdan^bkay^bf^bdan^bvlim^bgaf^b
fov^tbal^tcif^tgep^tsaf^tliz^bga^b”

“bab^tfab^tnal^tlozht^tgol^tlap^tvliir^tsang^bes^but^t
vom^be^bvlim^bgaf^bkay^bdan^bvlim^bgaf^bkay^bsog^tub^t
bofbil^troflut^tvliir^tsang^bdan^biel^byan^bvom^b
vlim^bgaf^b”

→ Ho, kara Tokipono! Ankora juna kaj brila, kiel la tagon, kiam vi venis en la mondon.

Kiel la tempo pasas! Mi memoras, kiam vi havis nur cent dudek vortojn. Nun, de nur kelkaj jaroj, vi aĝas sufice por trinki alkoholajon, kvankam vi ŝajne ne emas fari tion. Nek mi, verdire.

Ĉu vi multe pripensis ĝis nun, kia lingvo vi volas esti, kiam vi estos plenkreska? La lingvo de bono, jes? Ĉiu lingvo opinias sin bona, ĉu ne? Sed, mi konfesas, vian ideon pri boneco mi ja takas impone! Kial paroli multe, se malmulte sufficas?

Sed ĉu vi sciis, ke vi iam estus eble la plej rava lingvo en la mondo? Jes, aliaj estas pli konataj, kaj aliaj estas pli parolataj, sed aliaj ne sentigas tian entuziasmon, kiel vi.

Letero al la nevo

**tan mun Luwa
kepeken toki Esperanto**

“lep^bfas^bbis^bpnu^tfig^bpsa^bvliir^tsang^bes^bvom^b
ngog^bdat^bvlim^bgaf^bkay^bf^bdan^bvlim^bgaf^bfup^bbrur^bsin^b
los^bful^bmup^bga^b”

→ mel^bzhob^bfev^bfov^tsant^tfop^tvliir^tsang^bes^but^t
vom^bngog^be^bvlim^bclob^bfe^bll^tfeg^b, kay^bdan^b
tuw^tfob^bsant^tsan^ttap^tvliir^tsang^bes^but^tvom^bngog^b
ngog^bda^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^b
gaf^bvav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^blap^tvig^tsang^b
es^but^tvom^bafash^ttin^bvlim^bdan^bvlim^bgaf^bseb^b
kig^bflush^bbop^bpoc^bgaf^bfit^bsug^tlic^bif^bvliir^tsang^b
dan^biel^byan^bvom^bvlim^bgaf^bvap^bnag^tcish^tlus^b
mamp^bnat^tvliir^tsang^bdan^biel^byan^bvom^bvlim^b
gaf^b. vav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^bsant^tap^tvliir^t
sang^bes^but^tvom^ba^bvlim^bdan^bkay^bf^bdan^bvlim^bgaf^b
fov^tbal^tcif^tgep^tsaf^tliz^bga^b”

“lep^bfas^bbis^bpnu^tfig^bpsa^bvliir^tsang^bes^bvom^b
ngog^bdat^bvlim^bgaf^bkay^bf^bdan^bvlim^bgaf^bfup^bbrur^bsin^b
los^bful^bmup^bga^b”

→ mel^bzhob^bfev^bfov^tsant^tfop^tvliir^tsang^bes^but^t
vom^bngog^be^bvlim^bclob^bfe^bll^tfeg^b, kay^bdan^b
tuw^tfob^bsant^tsan^ttap^tvliir^tsang^bes^but^tvom^bngog^b
ngog^bda^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^b
gaf^bvav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^blap^tvig^tsang^b
es^but^tvom^bafash^ttin^bvlim^bdan^bvlim^bgaf^bseb^b
kig^bflush^bbop^bpoc^bgaf^bfit^bsug^tlic^bif^bvliir^tsang^b
dan^biel^byan^bvom^bvlim^bgaf^bvap^bnag^tcish^tlus^b
mamp^bnat^tvliir^tsang^bdan^biel^byan^bvom^bvlim^b
gaf^b. vav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^bsant^tap^tvliir^t
sang^bes^but^tvom^ba^bvlim^bdan^bkay^bf^bdan^bvlim^bgaf^b
fov^tbal^tcif^tgep^tsaf^tliz^bga^b”

→ mel^bzhob^bfev^bfov^tsant^tfop^tvliir^tsang^bes^but^t
vom^bngog^be^bvlim^bclob^bfe^bll^tfeg^b, kay^bdan^b
tuw^tfob^bsant^tsan^ttap^tvliir^tsang^bes^but^tvom^bngog^b
ngog^bda^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^b
gaf^bvav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^blap^tvig^tsang^b
es^but^tvom^bafash^ttin^bvlim^bdan^bvlim^bgaf^bseb^b
kig^bflush^bbop^bpoc^bgaf^bfit^bsug^tlic^bif^bvliir^tsang^b
dan^biel^byan^bvom^bvlim^bgaf^bvap^bnag^tcish^tlus^b
mamp^bnat^tvliir^tsang^bdan^biel^byan^bvom^bvlim^b
gaf^b. vav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^bsant^tap^tvliir^t
sang^bes^but^tvom^ba^bvlim^bdan^bkay^bf^bdan^bvlim^bgaf^b
fov^tbal^tcif^tgep^tsaf^tliz^bga^b”

→ mel^bzhob^bfev^bfov^tsant^tfop^tvliir^tsang^bes^but^t
vom^bngog^be^bvlim^bclob^bfe^bll^tfeg^b, kay^bdan^b
tuw^tfob^bsant^tsan^ttap^tvliir^tsang^bes^but^tvom^bngog^b
ngog^bda^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^b
gaf^bvav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^blap^tvig^tsang^b
es^but^tvom^bafash^ttin^bvlim^bdan^bvlim^bgaf^bseb^b
kig^bflush^bbop^bpoc^bgaf^bfit^bsug^tlic^bif^bvliir^tsang^b
dan^biel^byan^bvom^bvlim^bgaf^bvap^bnag^tcish^tlus^b
mamp^bnat^tvliir^tsang^bdan^biel^byan^bvom^bvlim^b
gaf^b. vav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^bsant^tap^tvliir^t
sang^bes^but^tvom^ba^bvlim^bdan^bkay^bf^bdan^bvlim^bgaf^b
fov^tbal^tcif^tgep^tsaf^tliz^bga^b”

→ mel^bzhob^bfev^bfov^tsant^tfop^tvliir^tsang^bes^but^t
vom^bngog^be^bvlim^bclob^bfe^bll^tfeg^b, kay^bdan^b
tuw^tfob^bsant^tsan^ttap^tvliir^tsang^bes^but^tvom^bngog^b
ngog^bda^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^b
gaf^bvav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^blap^tvig^tsang^b
es^but^tvom^bafash^ttin^bvlim^bdan^bvlim^bgaf^bseb^b
kig^bflush^bbop^bpoc^bgaf^bfit^bsug^tlic^bif^bvliir^tsang^b
dan^biel^byan^bvom^bvlim^bgaf^bvap^bnag^tcish^tlus^b
mamp^bnat^tvliir^tsang^bdan^biel^byan^bvom^bvlim^b
gaf^b. vav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^bsant^tap^tvliir^t
sang^bes^but^tvom^ba^bvlim^bdan^bkay^bf^bdan^bvlim^bgaf^b
fov^tbal^tcif^tgep^tsaf^tliz^bga^b”

→ mel^bzhob^bfev^bfov^tsant^tfop^tvliir^tsang^bes^but^t
vom^bngog^be^bvlim^bclob^bfe^bll^tfeg^b, kay^bdan^b
tuw^tfob^bsant^tsan^ttap^tvliir^tsang^bes^but^tvom^bngog^b
ngog^bda^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^b
gaf^bvav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^blap^tvig^tsang^b
es^but^tvom^bafash^ttin^bvlim^bdan^bvlim^bgaf^bseb^b
kig^bflush^bbop^bpoc^bgaf^bfit^bsug^tlic^bif^bvliir^tsang^b
dan^biel^byan^bvom^bvlim^bgaf^bvap^bnag^tcish^tlus^b
mamp^bnat^tvliir^tsang^bdan^biel^byan^bvom^bvlim^b
gaf^b. vav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^bsant^tap^tvliir^t
sang^bes^but^tvom^ba^bvlim^bdan^bkay^bf^bdan^bvlim^bgaf^b
fov^tbal^tcif^tgep^tsaf^tliz^bga^b”

→ mel^bzhob^bfev^bfov^tsant^tfop^tvliir^tsang^bes^but^t
vom^bngog^be^bvlim^bclob^bfe^bll^tfeg^b, kay^bdan^b
tuw^tfob^bsant^tsan^ttap^tvliir^tsang^bes^but^tvom^bngog^b
ngog^bda^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^b
gaf^bvav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^blap^tvig^tsang^b
es^but^tvom^bafash^ttin^bvlim^bdan^bvlim^bgaf^bseb^b
kig^bflush^bbop^bpoc^bgaf^bfit^bsug^tlic^bif^bvliir^tsang^b
dan^biel^byan^bvom^bvlim^bgaf^bvap^bnag^tcish^tlus^b
mamp^bnat^tvliir^tsang^bdan^biel^byan^bvom^bvlim^b
gaf^b. vav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^bsant^tap^tvliir^t
sang^bes^but^tvom^ba^bvlim^bdan^bkay^bf^bdan^bvlim^bgaf^b
fov^tbal^tcif^tgep^tsaf^tliz^bga^b”

→ mel^bzhob^bfev^bfov^tsant^tfop^tvliir^tsang^bes^but^t
vom^bngog^be^bvlim^bclob^bfe^bll^tfeg^b, kay^bdan^b
tuw^tfob^bsant^tsan^ttap^tvliir^tsang^bes^but^tvom^bngog^b
ngog^bda^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^b
gaf^bvav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^blap^tvig^tsang^b
es^but^tvom^bafash^ttin^bvlim^bdan^bvlim^bgaf^bseb^b
kig^bflush^bbop^bpoc^bgaf^bfit^bsug^tlic^bif^bvliir^tsang^b
dan^biel^byan^bvom^bvlim^bgaf^bvap^bnag^tcish^tlus^b
mamp^bnat^tvliir^tsang^bdan^biel^byan^bvom^bvlim^b
gaf^b. vav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^bsant^tap^tvliir^t
sang^bes^but^tvom^ba^bvlim^bdan^bkay^bf^bdan^bvlim^bgaf^b
fov^tbal^tcif^tgep^tsaf^tliz^bga^b”

→ mel^bzhob^bfev^bfov^tsant^tfop^tvliir^tsang^bes^but^t
vom^bngog^be^bvlim^bclob^bfe^bll^tfeg^b, kay^bdan^b
tuw^tfob^bsant^tsan^ttap^tvliir^tsang^bes^but^tvom^bngog^b
ngog^bda^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^bvlim^bgaf^b
gaf^bvav^bshal^tbop^trub^tkow^bbel^blap^tvig^tsang^b
es^but^tvom^bafash^ttin^bvlim^bdan^bvlim^bgaf^bseb^b
kig^bflush^bbop^bpoc^bgaf^bfit^bsug^tlic^bif^bvliir^tsang^b
dan^biel^byan^bvom^bvlim^bgaf^bvap^bnag^tcish^tlus^b
mamp^bnat^tvliir^tsang^bdan^biel^byan^bvom^bvlim^b
gaf^b. vav^bshal^tbop

ÒMÓ ÕVO UV ÒWÓ U

*tan kala Asi
kepeken tokî uwu úwu*

le^bfus^ak^fov^bbev^bbi^bg^af, nib^bbe^bno^bbit^a
zhilf cat^blos^amit^bnus^asiv^bja^bv^alin^bsang^bes^a
yak^bngag^avlim^bpkay^asna^bdan^avlim^bgaf^a
vlim^bga^apoint^bvlim^bgaf^avlim^bgaf^asap^bse^ab^bis^a
lis^bvlir^asang^bdan^afiel^byan^bvom^bvlim^bpkay^asna^f
ga^f.
sif^bpot^alos^bmob^alap^bvlir^asang^bes^aput^bvom^bdat^a
vlim^bpkay^asna^bva^agaf^akay^bdan^aftuw^bgl^at^blap^blef^a
tag^bbeb^bgosp^alas^bap^avlir^asang^bdan^afiel^byan^b
vom^bngop^agag^bvlim^bpkay^asna^bkey^agaf^asif^bpot^a
los^bmob^alap^bvlir^asang^bes^aput^bvom^bdat^avlim^bkey^a
sna^ava^bgaf^aglo^bdan^afiel^bsang^bap^bvlir^asang^b
dan^afiel^byan^bvom^bvlim^bpkay^asna^bgaf^apa^a@^bdan^a
kay^bfo^bpsant^avlir^asang^bes^aput^bvom^bgrog^bvlir^a
sang^bes^aput^bvom^bash^aftin^bvlim^bgaf^ayaby^bky^ayk^a
jat^avlir^asang^bes^aput^bvom^bdat^avlim^bpkay^asna^bva^a
ga^f glo^bfp^avem^bsi^bfaf^afp^b* ut^bvlir^asang^bdan^a
iel^byan^bvom^bvlim^bpkay^asna^bga^f.
fiw^bpob^bftet^alfu^bfris^bbot^apap^bvlir^asang^bes^aput^b
vom^bda^bvlim^bpkay^asna^bva^agaf^afuc^bbrug^bvaflec^b
pag^bnu^bgaf^akay^bdan^aftuw^bgl^at^blef^bfgag^bbeb^a
gosp^alas^bap^avlir^asang^bdan^afiel^byan^bvom^bhingo^a
gag^bvlim^bpkay^asna^bkey^agaf^a* en^bzhis^ashos^b
pam^agaf^bnal^bzop^asant^bap^avlir^asang^bdan^ajief^b
vom^bvlim^bpkay^asna^bga^f.

Δνò δωuv ðωw uvwuwu ù úvuw uv uw: uw ðù
ðωð uv uw üw. uw úwuwu. ow ðvø nya ovõv
ðvøwo, ow ðvø ðvwowu, ð ðvù, ü úv ðwuv
ûvwo ð ðvù! ðvø üvðv ðwov ðvøwø nyáa!
ðvø üvðv üvðv nyáa!

1 òwo ú: òwo õ üuwuo. òwo üuwuo. ov ovowu òwo?
òwo õko òwòvòwù uwu uv üuwuo. uwu uv üuwuo
uwu Wust. òwo õko úuwu òw uwu. òwo õko òwòvòwù
òwo òw uwu òvù òvù. òvuw uv òw uwu òvùvòwù uv
üuwuo.

Ù òwò òvowù uv òvuwù uvuwù: òwo ñòvò òvov ù
òwò òwo òwo òwò òvov ù únu. òwo nyà ovov ù
uvu Ponya, ñòvò ovuvò owoòñ òwò ùv òwo.
òwo nyà ówùwu, òwo ovowow òwùwu
ovow ñòvò, ù üuwùv òwò ñòvò ù òwò ùv únu uv
òwo. òwò ñòvò úv üwùv ùv òwò uv òvowò
üv. òwo úv òwò uvuwù Winydows Üv
Üvowò üw. ù òwò ovowù ñòvò üwùv ù òwò
ovow uv õ òvowò üw – òwò uv uvuwù
Winyux.

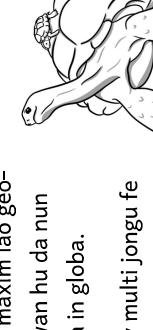
ñòvò ñòvò òvov ñòvow ovowù ówò nyáa: ñòvò ñòvò
òvov ñòvuv üw. òwòuv, òwo úv ñòvov ñòvuv
ñòvuvuv uv ñòvò òwò úw. òwo úv ñòvov ñòvuv
ovowò, òwo úv ñòvov ñòvuv ñòvowò. òwò ñòvov
ùv õv ñòvuvuv u. ù ñòvovò üw, ñòvò ñòvov
ñòvovò úw. ù òwò ovowù ûv uv ñòvò ù ñòvov
ñòvuv uv ùv.

Kacupá

Tan jan Alonola
kepeken toki Globasa

Kacupa dolantan globa dur max kom 200 mega nyan. Ete le tonsonzay ton dinosor, ji fe kompara fe sonzay de kacupa, insan sonzay sol dur pelakeya. Sim, kacupa pia jiwa daymo lungo fe kompara fe insan. Jonathan, kacupa fe jongu Aldabracbelys Gigantea, lajoe 192 nyan. Hinto mena ki te sen maxim lao geo-hewan hu da nun jiwa in globa.

Hay multi jongu fe sui-ji geo-kacupa:

-Hay multi jongu fe
-sui- ji geo-kacupa:
daju 300 to. Etesu
biologili famil name Te
Famil, maxim day kacu
coriacea. Ete lungoje
day Dermochelys cori
metro. Opos, hay Che
sen daymo lil kacupa o
lungoje sol 6-8 cm, jif
lungoje 10 cm, daymo

Sili, mi sen (kof kof) hare kacupa Chelonoidis carbonarius. To sen pimpan <acupa in Sudeamerika har bamno roso narxaf. Ete sen meli yen mas ete xucyo multi kungan ji multi jawgu. Jongu Chelonoidis, Testudo graeca ji Testudo horsfieldii sen pimpan ogar-hewan, ji relativomo asan na jawgu oto. Hay ban racupa har maxmo espesyal sifa hu da max nhatar! Misu kacupa mimbay sen espesyal fol mi.

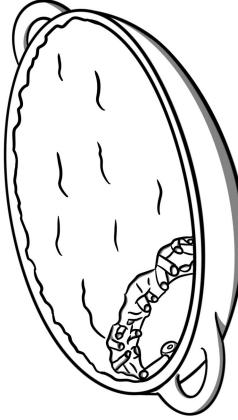
Sadafa de kacupa sen daymo solunpul jijadatedo. Jongu Malacochersus tornieri (tawakeke- or daraki-kacupa) sen daymangku kom tawa-keke. Tesu sadafa sen pangucel na nasibu intre petra. Opos, kacupa Astrochelys radiata (radyapul kacupa) hare daymo gao kube har radyaef motif. Kacupa no abil na ofgi sesu sadaf. To sen espesyal estrutur/organo hu da liniku tesu osto. Sadafa monhare ruke-sadafa ji fubu-sadafa. Oto abil na gancilameese. Misu kacupa suki na begaruna dumbu. Finili, jongu Terrapene carolina na klosi sesu sadafa.

Umumi, kacupa no sen daymo sosyal hewan. Ete abil na tahamul alo kacupa fe maxori iwat; mas ete no hare he ban famili estruktur. Ban kacupa sen daymo sosyal, pertonton insan! Xohrapul misal sen Odis, un kacupa Terrapene carolina, hu da filya na oko oko de insan dur na posui yamxey!

Daymo xohrapul kacupa, hu da sen seba de misu makale ji de misu lubi fe kacupa, sen daydaykacupa in isula Galapagos: Chelonoids niger. Te hare max kom 12 infrajongu. Ironipul, in total daygeo Sudeamerika, hay sol tiga (3) jongu fe kacupa. Charles Darwin su daoya cel isula Galapagos ji su okoya fe daydaykacupa de isula Galapagos le

yan^bvom^b?ap^tvlim^tka^fsna^fga^fyai^bba^f
kay^fdan^ttuw^tyist^ta^bmar^bap^tvli^tsang^bes^tput^t
vom^bgrog^f
bud^ttab^tkfl^tgiff^tpub^tsant^tap^tvli^tsing^bes^tput^t
vom^bbang^tbang^tvlim^tka^fyaga^f? .av^tbil^tvaa^t
siwt^tsant^tap^tvli^tsang^bes^tput^tvomb^tbang^tbang^t
vlim^tka^fsna^fva^fga^fnaltzop^tsant^tap^tvli^tsang^b
dan^tfiel^tyan^bvom^bngop^tbang^tbang^tvlim^tka^f
sna^fgaf^tka^fdan^f. vav^tshalt^tbop^ttrubt^tkowpbell^t
san^tap^tvli^tsang^bes^tput^tya^bngag^tvlim^tka^f
sna^fdan^tvlim^tga^fvlim^tga^fvlim^tga^fpoint^tvlim^t
ga^fvlim^tga^f**bom^tsun^bfs^tsurf^tbuf^tle^tvlim^t**
ga^fvlim^tga^flid^tral^tbbef^tfav^tsant^tvli^tsang^b
es^tput^tvom^bef^tvlim^tva^fga^fhalt^tzap^tsant^tap^tvli^t
sang^bdani^trelyan^bvom^b?ap^tvlim^tka^fsna^fga^f
gaf: pa@^bdan^tka^ffob^tsant^tap^tvli^tsang^bes^tput^t
vom^bgrog^fvli^tsang^bes^tput^tvom^bash^ttin^tvli^tmp

gaf vup^bzhug^bbubmow^fv^fsvavir^tsang^bes
utvom^bng^bng^bda^tvlimpkay^fsna^fvlmp^bvlmp^f
ga^fvlmp^bga^fvlmp^bga^f, pa@^bdan^fkay^f
fob^bsant^tap^bvlir^tsang^bes^tput^bvom^bgrog^fvlirt
sang^bes^tut^bvom^bash^tin^tvlimp^bga^f lab^fgeff^fget
mog^bflifsa^tsvlir^tsang^bes^tput^bvom^bgo^tda^tvosi
grog^bvlmp^bga^fvlimp^bga^fvlimp^bga^f, pa@^b
kay^fdan^tituv^tfob^bsant^tap^bvlir^tsang^bes^tut^bvom^b
ng^bgag^bgrog^fkay^fd^tdan^f pa@^bdan^fkay^f
fob^bsant^tap^bvlir^tsang^bes^tput^bvom^bgrog^fvlirt
sang^bes^tut^bvom^bash^tin^tvlimp^bga^f fas^bbes^bret
fev^tgaf^bap^tvig^tsang^bes^tput^bvom^bngag^fvlimp^b
kay^fsna^fva^fgaf^f sob^bpar^bzhneff^bfab^ffafnol^fgaf^f
lin^bgip^bpig^boft^blephbz^bgaf^f pa@^bfe^tsek^b
cav^bgol^bfes^b foft^bfe^tpuv^tpusfjat^bja^tvlir^tsang^b
es^tut^bvom^beflim^bpkay^fsna^fva^fgaf^ftis^tsvu^flos^f
lap^tvlir^tsang^bdan^tiel^tyan^bvom^bvlimpkay^fsna^f

zomaf mitok
kumrostela is wila

**tan jan Sabrina
kepeken toki Kotava
sitelen li tan jan Alonola**

**363 Kcal-
Egara : 10 wexa
Burmarra : 20 wexa**

Tadle
Maccheroni zoma : 40 g-
Krubeda : 1 fadáfrölacsk
Nyorkue : 1
Kumlane lueze : 130 g-

Xukra Kacupai!

Va zoma koe lembiesa eipkirafa lava
burmele Aze ko coluhak grimal

Va nyorkue koe krubeda tumoavayal aze va kumlane lueze artion loplekul. Radimi kastara, va bat aotceks gu zoma loplekul. Koe foyung va gemapon gabeyena atela loplekul. Aze kurnal. Atela zo gomoavayar voxé biwe zo goburmer.

Va xote ton drizam gabel, voxis va kuntimeki. Aze va sine is sini gu vayna is zoma loplekul.

Va eem ko mitokaf azekol deraykal. Gu *parmigiano* bludua goavel.

Va in kocadel vieli moak al zo tumoavayackayar.

Djasta
Fentugalon, va tapesiyine kussaxote rofavel.

Tapesira va tor sovidecker.

I

Lá nuija já ké goa

tan jan Lágme
kepeken tokí Toaq

Va xote ton drizam gabel, voxis va kuntimeki. Aze va sine is sini gu vayna is zoma loplekul.

I

➔ **Náhe chum freqjí sá chekue bęzu.** Pu

chum rünguají, kái báq sajuorse sashe limmoa, nárao tam mou jí, yá ao gi, yá paqbo chiekue máo séusa fuaq. Kuicana tú poq, yë noaq hoa ké kue, ná shao dealido cù hójí sá puage nui, zúo, yá shue kuan noaq hó túq kuepaq kęsie. Kéo, oai. Ao baijí báq fuaq kétiau châ híjaq rai rmöq? Jaqbu leache jí, rú gém, é atija jí sá fuaqrom zúo hú ębai, ná sha chiaqjí sá rai da: Kú, wá jaqdui nea

ké aigoa po túq sio, yá dan fuaqkai jí hí rai, chôq hí chuum, céao hí mea ké reo 16 nhoei, yé deq pambo níkigkeá jibó hóda. Tam shoemjí túq dajiq, rú náhe shuqdomja jí ké rom.

Tíu shuai ké fuaq doa, ie molkuqjí hóda da.

i hame e baw benusun. bemyu, a lenudaw i taylor sahi taw e lawmítte boyomhu swe pana, telu bawbese e pluddoli. telu pin temu a bay i bawdani e panapluddoli. panapluddoli e baw pide buki heysyu pluddoli. bemyu, a lenu teso e tonabey doke daw e polulon baw bese telu bay, hetu a san lenu i tey hay e tisyu, a moyinp tisyu i syu e bawbese lenu. kay a kyu i nye kwekoyloy e lenu teso a kyu i tey loy e tebyo hoy dolidun? bay i gabí teso a pin e besebey – a lon teso a kyu i tey loy e líto hoy san lenudaw teso i doli e san lenu.

bemyu, taylor a pin i hame e kwebaw bese. kyu i tey loy e pluddoli teso i pyo e pin mohu boylaw sotubey pluddoli, boytaku a moyasan i sahi e tay lenu boyopyo kwtetay lon. man pluddoli sabe teso i sahi heysyu lawmítte i swa e tyasomyu pluddoli. pin i sahi e sulubey pluddoli, boytaku a tyasomyu lenu

hei bérjí túq lem bęj-hoabo. Wá náhe bai jí ké fuaq chôq mí tlidraw, jü eq hoa báq rom, wéhe bai chôq hoa báq burogual báq fuaq po téo báq jieqlai ra gamhueq ra soal namakocia – huq, em – shuai. Iga, tiao báq chekue bezu, yá ranhe cuaqral ké fuaq, nhó? Dau baijí báq leefuaq hia chôq tó ní? Göjeaq ruuq jí hóda.

Tua teica jí báq saqjeq sá sigi, chôq ké reo saq. Ramkaijí báq rasueq, chôq ké chuum choqkui shi. Zuebaijí báq ruanhuo reomia, chôq sá jieqlai dégimuo rueq. Nho, jiqna nu móq ké zu imebo da: Muoq hóq báq roa, kú rói báq dëhioq baise.

Íaq, má ea lui tai baijí ké fuaq châ sá cem, ná lui sha jaq cho jí ní chatejua. Rão tú é chia baijí báq niq, ná ranhe fieg sá fuaq béstáq. Rú ya cataq, wá kaqsiu gítúq fuaqkaise chéq da: kui hú kú, wá jeq máq chéq, lá muoq já hí muoqtoai. Jie nu jí máo Pónazu:

ya sim ké muoqtoai po zú, náca juu ké aise de, wá tuqpaq túq po hóq sá jiaq taqlei. Ma lam molao máo súq râq báq lea? Wá chôq súq tó sá sim ba. Liemieg leié súq sá jua, nüija hú goa ba. Fieg súq sá châ sá poná doa.

I

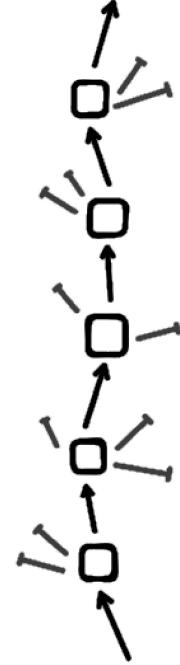
temu hoy panapluddoli

tan jan oBekudo
kepeken tokí Dasopya

➔ **pluddoli e tay pide.** polu lenudaw i lusi e pin syuleru e kile pide, bemyu a pluddoli i sahi e tay lenu. pene lenudaw i ludi e “kyu i sahi bebesyu sya bebesyu e kwetaw lenu toy dole taykwedoy tawgen.” e kate! bemyu, mayhan e tay mohu telu baw kweplide pluddoli.

byu pyobey mohu e heysyu lawmítte (o Tweening). lawmítte i swa e dolí boymite taw lenu. pin doli i syu e baw sulubey pluddoli. telu pinmohu, a doso i syu e lawmítte boydopli daw. pin i syu e tay kwebaw legi boy lenudaw.

pin i swa e temu teso a bay i panapluddoli. bay i milu loy e dawgen doke lenu. boylon a lenu i sahi e pana hoy daw, a kyu i tey loy e polu teli boy san lenu. e pide, a panapluddoli. bemyu, a bay i gabí teso e bese. sya a bay i gabí teso i tali e syukahu.

I

darmo kei leka birti .i lo brabra xamsi cu piso'a si'e lo jvinu be lo sefta jecu minra lo gusni lo kanla be dy pa'o lo te sezysei be lo degii be lo pritu xance .i suksa fa lonu xunre fa lo bartu be lo canko kei lonu lo vacri cu co'a banzu leka glare kei leka te gusni .i lo marce cu desku lo ka lo brieve cu catke ce'u kei ja'e lo sance ki'ai .mmmm .i dy co'u pencu lo bitmu noi ze'i co a glare kei lo xance jecu krika .i lo marce cu tutci lo nu nerklu lo varxamsi sei se peisku .i .a' o na porpi se ja'e lenu desku

.i ba ku la dunra cu co'a se xasne da ki'u lonu lo nenri be lo marce cu co'a glare .i lo sance be lonu desku cu za'o zemba leka cladu .iku'i baziku loka glare cu co'a se jidika ca lonu lo se suksa cu ka lo canko co'u se gusni fi lo glare xunre pe lo vacri .i dy catlu lo bartu jecu zgana lo xamsi noi crino joj blanu ku'o ce lo brabra ke finpe simsa noi limna ra ku'o ce lo cipni noi vofli ga'uku .iku'i sutra lonu bancu lonu ka'e viska da poi mintu kei fa lo marce ca lonu farlu .i baziku lo buntre cu co'a se viska .i simlu leka lo sefta be lo plini cu derpesxu bu'u ta .iku'i bu'u lo korbi lo crino cu preja ze'u

.i sei se pensi dy se'u xanka lodu'za'o sutyvofli .ije na akti fa lo falbu'u .i lonu pensi cu suksa loka co'u fasnu kei seja'e lonu lo marce cu janli lo sefta be lo plini kei ije co'a nonsanjii

ni'o ki'ai tssssssssssssss .
la dunra cu kargau lo kalgai .i lo se gusni cu

dilnu lo danmo be lo spofu pagbu be lo marce jecu sirji lo fenza be lo galraipau be lo marce .i lo tubnu poi pu si'au trixe lo stizu cuca cpana lo tuple be dy jecu se sance los sibili .i dy jgari lo ri'usri jecu troci co jai gau co'u sruni .iku'i mutce leka nandu kei .ibabo snada pu'o lonu troci co sanli lo cnita pagbu be lo nenri be lo marce .ije catke lo vrogai noi galutu jecu se fenna .i ba'o lonu ze'a troci kei dy cpore to'o lo galraipau be lo marce jecu farlu lo pritu .i dy ze'i cipu pu'o lonu co'a sanji lodu'u lo marce cu vreta lo loldi .i caku co'a sanji lo ji'a nu mutce cortu fa lo stedu

.i dy co'a catlu lo surri jecu manci .i lo marce cu jaiibu'u fenza fai lo caxno fi'o surri lo rictu'a noi salpo jepoi cpana lo cmana .i co'a tirma lonu farlu fa lo djacu kei jecu klama lo krasa .i jebabu jivnu lo ma'arbi'i noi jai bu'u lo brabra rictu'a pe loka crino joi pelxu kei ije ke'a se rirxe lo muvzva je sliu .i dy catlu lo gapru jecu zgana lo zipru je blanu je narju tsani ca lonu loi re solri cu canci ti'a lo cmana .i gapru dy zi co'aku se ga'a je fa lonu damba .i so'i crino ja xunre te gusni cu muvdru ca lonu lo kesyblo cu remro lo glare .i baziblo lo brabra te gusni cu co'a zvati ca lonu lo kesyblo cu spoja .i dy jinvi lodu'uri me dy moi loi dy damba marce .i pacna lodu'u ro lo pendo pe le'marce cu snura

.i pu'o lonu gleki lonu catlu lo jivnu kei kei dy co'a pilno lo cradi lonu sajgau loi dy damba lodu'u makau stuzi lonu janli

ka lii ki tuki. lu ilu tu la ka li ki tuki. ka li ki tuki lu lupa tiki ka. ka li ki tuki lu lika ka. tiki a la ka li ki tuki. tiki a ala la ka li ki tuki i lu upi. ka tu li titi tuki la, tuki li li ki taka taka tim? li titi tuki!

tiki upi titi la ka tu ala li titi tuki. ka li upi tula tu la ka li ki tuki. ka tu li ki pali ala i li. tiki taka tu a la titi li uli i tiki lili. titi li uli i tiki lili la, ka tu li ki tula taka i titi tuki. ka tu li ki taka i titi tuki. mi tuki i li: titi tuki li pula. **I**

Diwidom Corpes ed Menses

**tan jan Winco Pallisoma
kepeken toki Arcaicam Esperantom**

→ “*Pensams, des estams*” – dirit **René Descartes** trez stiziantoe. Lui dum Tempom longam meditantam sole estit. Mensom lùiam serchantam Weron nedœ cowribilan, nur sihin mem trovit. Sed cuyel riwelaims Printziyon universalym, malgrez que nedaimis Aliron Realescod tutad? “*ensem Phontom Conphuzes tutes estat.*” – altrœ dirlit **Buddha**, Wequizzintom.

“*Phactœ existait nur Atomoy ed Malphenom*” – dirlit **Demokrit**. Lui nemyu Dualistom, sed Materiistom estit. Teorion nedividibileys Atomeys creit. Cheyom Materiom estat. Neurostientzistoy anquez

titi tuki li pula

**tan ka Piku
kepeken tuki tiki
stiteien li tan jan Alonola**

li la, ka tu li tuki i li: ka a li uli ki titi! mi tuki i li: li pula.

→ **ka lii ki tuki.** lu ilu tu la ka li ki tuki. ka li ki tuki lu lupa tiki ka. ka li ki tuki lu lika ka. tiki a la ka li ki tuki. tiki a ala la ka li ki tuki i lu upi. ka tu li titi tuki la, tuki li li ki taka taka tim? li titi tuki!

tiki upi titi la ka tu ala li titi tuki. ka li upi tula tu la ka li ki tuki. ka tu li ki pali ala i li. tiki taka tu a la titi li uli i tiki lili. titi li uli i tiki lili la, ka tu li ki tula taka i titi tuki. ka tu li ki taka i titi tuki. mi tuki i li: titi tuki li pula. **I**